

Bà rũ lớp quần áo với xoa lót là cất trong ngăn tủ, khoác vào ngực i bà ba bông với lên ngực i. Trong cơn đói nheo nhóc của bọn đứa con, bà xoay sở để cách c sng đ n ngày mai.

Kính ng ông bà ngo i Bùi Thanh Hải

□

Hôm Sài Gòn th t th , tr i bu n r ng r ng, mây đen ph màu tang tóc trên thành ph . Có ai nói tr i đang khóc. Ông ngo i h i đó 33 tu i mang lon Đ i úy phi công, bà m i 29 tu i tay đ t ba ng i con, b theo c u út đ h n ch a đ y ba tháng tu i. Ông ngo i v căn nhà nh bên kênh Th Nghè, tháo v i b quân ph c. Chú Tám t ngoài đ ng, thò đ u vào h t ho ng báo “Vi t C ng đ n, hàng xóm ng i ta đang đ t h t gi y t , đ đ c liên quan đ n lính. Không thì ch t”. Bà th i lò l a, ném t t c hình nh, đ quân đ ng c a ông vào đ t s ch. Nh ng m t ng i ng n ng , nín l ng nhìn nhau trong n i hoang mang u ám. Tai h a theo chân b đ i B c Vi t nh c n đ i đ ch kh c li t lan tràn không gì k m ch n i. Dù ch ng ai đoán đ c tai h a s ra sao, nh ng bi t ch c nh ng tháng ngày b t h nh đang đ n.

Ch ng vài tu n sau, ông có l nh c a chính quy n m i chu n b đ ăn, quần áo đ dùng cho m t tháng đ n ch t p trung t t c “lính ng y”. Hú h n, ch ng bi t h làm gì nh ng c b m

Bà ng m t thán là gia đình ta sum v y. Ông b t lo; bà tháo b t v cắng th ng trên m t chu n b hành trang cho ông đ dùng h n m t thán. Bu i sáng hôm y, ông hé cánh c a b c đi, không dám đ a tay chào. Bà b c u út ti n ông, l ng l nu t v i n c m t vào trong. Gia đình, hàng xóm chào t m bi t: thán sau g p l i nhé. R i ông đi. M t thán, m t năm... thán ngày trời, s n khê bi n bi t. Bà ôm b n đ a con nh , đau kh c n rắng ch ông trong nhà ch ng ch t ch i bên dòng kênh đen Th Nghè. Nh ng tr a hè, mái tôn th p phà h i nóng xu ng mình m y rôm s i m y đ a con. Đòn thù c a C ng S n đánh xu ng ngày càng kh c li t. Mi n Nam thành ng c tù vĩ đ i. “S quan ng y” b đ n vào các tr i t p trung “c i t o” mà chính quy n c m g i là “nhà tù”. Có l trong m t nhà tù bao la mang tên Vi t Nam, không th có cái g i là “nhà tù” n a; và danh t “tr i t p trung c i t o” nghe m i g n nghĩa tr i t p trung c a Đ c Qu c Xã v đ ác ôn đê ti n. Dân mi n Nam b b c s ch c nghĩa đen l n nghĩa bóng. Thân xác đói kh , tinh th n b kh ng b b ng chiêu “chuyên chính vô s n” tàn ác và ngu xu n.

Đ n năm th hai thì bà nghe tin ông, cũng là lúc ông b chuy n ra tr i giam Vĩnh Phúc ngoài B c. Bà rũ l p qu n áo v i xoa l t là c t trong ngăn t , khoác vào ng i b bà ba b ng v i lên ng i. Trong c n đói nheo nhóc c a b n đ a con, bà xoay s đ cách c s ng đ n ngày mai. Bà theo ng i ta x p hàng mua bán đ nhu y u ph m, g o mu i “bao c p”. Bà kéo chi c xe g nh t nh nh đ đầu đó, đóng b ng chính tay bà, ra ngoài đ u đ ng bán thu c lá l . R i bà b t ch c ng i ta chiên bánh bán, đi buôn g o d i mi n Tây... làm đ trò. n Tr i, bà r t gi i và tháo vát; nh ng v t trên t t c là m t t m lòng nhân h u, th ng ch ng th ng con. Bà gói quà t ng đ t g i ra B c giúp ông b t đói trong tù. T ng t ng lúc ông nu t mi ng “m m khô qu t” đ v ch ng nh nhau. Ông có bi t đ đầu ng i trong tù quá kham kh mà ng i ngoài đây có h n gì. Năm 1978, toàn n c, nh t là mi n Nam có nguy c r i vào n n đói l n. Trong c n đói kh , bà còn b ng i bà con làm vải v l a, c p m t mi ng c m nh ng đ a con. Cái đói làm ng i ta quên nhau là con ng i. Nh ng thán ngày lam lũ, bà b t đ u nhu m b nh lao. Thu c men làm gì có, bà ch th y sao mình m t m i theo thán ngày. Sau này b nh lao tr n ng, suýt đim bà ngã g c mãi mãi. Khi thuy n kh s p chìm thì may còn m t ch . Bà đem c b n đ a con ra Phan Thi t g i nh ông bà c gi giùm.

Ông đi tù b n năm sau thì bà đ c cho đi thăm nuôi. Chuy n B c hành c a bà khi nghe k l i mà rùng mình nh truy n liêu trai. Tr i h n cũng đau lòng nên g i thiên s đ n giúp bà trên t ng b c chân r m máu. T Saigon bà mua vé tàu Th ng Nh t đi Hà N i. Đ i h n thán tr i, lúc s p l y đ c vé thì bà b nhân viên bán vé l a l y m t. Có ông hàng xóm làm trong ga xe l a Hòa H ng giúp đòi l i vé. Xong v này, ông y b tù giam vài ngày vì chúng ghét chuy n nghĩa hi p. Bà nén l ng th c cho ch t vào hai tay n i n ng ba ch c kí lô. M hôi và n c m t c a bà th m trong t ng n m c m, th th t thăm nuôi cho ông. Sáng s m bà qu y gánh ra ga Hòa H ng đón tàu.

Tàu l a xuyên Vi t mang tên Th ng Nh t đ p đ mang ng i thi u ph Saigon đ n cô ra thăm ch ng trong nhà tù ngoài vĩ tuy n. Tàu đi ngang qua ga Nam Đ nh thì b đám tr chẵn b bên

Đôi ông ném đá và phân bò tôi tôi. Chúng ch tôi ném cho vui ch tôi ch tôi ng tôi ai (!)nh tôi ng tôi bà th tôi y tôi. Cu tôi cùng thì tàu cũng tôi n ga Hàng C tôi, Hà N tôi. Tôi đây, bà ph tôi đón xe tôi tôi n tôi b tôi n ga tôi Vĩnh Phú. Xu tôi ng ga Vĩnh Phú ch tôi ng 10 gi tôi đêm, khách xu tôi ng tàu m tôi i ng tôi i m tôi i ng tôi r tôi i m tôi t hút trong màn đêm. B tôi ng có ti tôi ng “C tôi p! c tôi p!” thót mình, r tôi i ti tôi ng b tôi đ tôi i b tôi n ch tôi thiên đ tôi i c tôi p ch tôi y th tôi c m tôi ng. Bà ng tôi i l tôi i m tôi t mình bên ga v tôi ng. Có ít ti tôi n l tôi n mãi trong ru tôi t tôi ng bó sát ng tôi i, hai tay n tôi i suýt m tôi t m tôi y l tôi n trên tàu tôi bên r tôi i bà ng tôi i lên chi tôi c đòn gánh. Lúc này, n tôi i hoảng s tôi m tôi i p tôi đ tôi n. M tôi y tháng tr tôi c ông g tôi i th tôi ch tôi đ tôi ng đ tôi n tr tôi i. Đ tôi ng đi là do ông nghe lóm đ tôi c b tôi n tù ch tôi đ tôi n r tôi i vi tôi t l tôi i: c tôi đ tôi n đ tôi a danh này thì chuy tôi n đ tôi n đ tôi a danh khác. Ch tôi ng có m tôi t tin tôi c gì v tôi l tôi ch trình tàu xe. Gi tôi gi tôi a đ tôi ng khuya v tôi ng, bi tôi t đầu mà l tôi n. Bà l tôi m nh tôi m đ tôi c kính Kính M tôi ng.

B tôi ng có ng tôi i v tôi vai bà tôi phía sau, ti tôi ng m tôi t đ tôi a bé gái tôi i: “C tôi i, cô làm gì mà ng tôi i đây? Nguy hi tôi m l tôi m!” Ch tôi ng hi tôi u nó tôi phía nào đi l tôi i, bà gi tôi t mình quay l tôi i. Màn đêm dày đ tôi c che m tôi t nhau. Bà nói ph tôi i đi tôi n b tôi n phà Trang. Bé gái tôi nói: “C tôi theo cháu!” Bà đ tôi ng đ tôi y, quàng gánh lên vai r tôi i theo đ tôi a bé. Nó ch tôi ng 13-14 tu tôi i, không th tôi y m tôi t. Hai ng tôi i l tôi ng tôi băng màn đêm vào con đ tôi ng mòn đ tôi c đ tôi o gi tôi a đ tôi ng, không th tôi y c tôi m tôi t ánh đèn nhà xa xa. Su tôi t quãng đ tôi ng ch tôi ng ai nói v tôi i nhau m tôi t l tôi i. Th tôi nh tho tôi ng đ tôi ng m tôi t chút đ tôi đ tôi i gánh, nh tôi ng đ tôi a bé luôn đi sau. Bà không h tôi nghi ng tôi i ho tôi c th tôi c m tôi c v tôi đ tôi a bé tôi đang đi cùng mình. Không bi tôi t nó s tôi đ tôi t mình đi đâu trên con đ tôi ng hun hút gi tôi a đêm khuya. Không ai kêu khát hay đói. Đ tôi n ch tôi ng ba ti tôi ng đ tôi ng h tôi sau, đ tôi a bé gái đ tôi ng l tôi i, ch tôi tay phía tr tôi c nói: “B tôi n phà kia. Cô đ tôi n đó đi”. Bà k tôi p th tôi y b tôi n đ tôi v tôi ng hoe xa xa trong màn đêm. Bà quay l tôi i mu tôi n cám tôi n và cho đ tôi a bé ít ti tôi n, nh tôi ng không th tôi y nó đâu c tôi, b tôi n b tôi ch tôi th tôi y đ tôi ng không hoang v tôi ng. Có l tôi m tôi t thiên th tôi n nh tôi c tôi a Chúa làm xong s tôi m tôi nh r tôi i v tôi t bay hay m tôi t ông b tôi t bà tiên trong c tôi tích hi tôi n lành nào v tôi a đ tôi n v tôi i đ tôi i.

T tôi tay bà kéo phà Trang gi tôi a đêm. Lo tôi i phà này di chuy tôi n b tôi ng cách đ tôi khách bám vào s tôi i dây n tôi i hai đ tôi u sông r tôi i kéo cho phà đi. Bình th tôi ng ban ngày m tôi i chuy tôi n cũng ph tôi i vài ng tôi i, nh tôi ng bà đ tôi n gi tôi a đêm nên đành làm khách đ tôi c hành. Đ tôi n b tôi bên kia tr tôi i đã tôi m tôi sáng, bà ch tôi k tôi p ng tôi i ngh tôi và u tôi ng chút n tôi c. S tôi p tôi i tr tôi i c tôi a ông nh tôi ng cu tôi c b tôi v tôi i tay n tôi i 30 kí-lô cũng c tôi m tôi t hành trình. Đ tôi ng có đ tôi n lên đ tôi i xu tôi ng đ tôi c. Đ tôi n ch tôi đ tôi c bà buông tay n tôi i cho lặn xu tôi ng, lúc lên thì bà kéo; gi tôi thì bà ch tôi còn nhiều đó s tôi c. M tôi t tr tôi i lên đ tôi n, nh tôi ng hôm đó mát m tôi, b tôi t chút m tôi t nh tôi c cho bà. Đ tôi n khúc quanh bên đ tôi ng, có ng tôi i đàn ông trung niên đang chặn bò. Đây là khu v tôi c tr tôi i c tôi i t tôi o nên h tôi n ông là lính VNCH đang b tôi tù. Ông c tôi i r tôi i c tôi t ti tôi ng: “C tôi i trong Nam ra h tôi cô?” Tr tôi i, gi tôi ng Nam b tôi, nghe sao mà ng tôi t ngào gi tôi a đ tôi t B tôi c xa tôi và h tôi n h tôi c. “Đ tôi, tui đi thăm ch tôi ng. Ông cũng tôi tr tôi i này?” Hai ng tôi i h tôi i thăm nhau vài câu, ông đ tôi i tá (theo l tôi i ông, đó là quân hàm cu tôi i cùng c tôi a ông khi m tôi t n tôi c) chặn bò b tôi ng khóc nh tôi m tôi a. Ông cám c tôi nh ph tôi n m tôi côi, v tôi ông trong Nam đã b tôi không m tôi t l tôi n thăm nuôi. Bà tháo tay n tôi i l tôi y n tôi m xôi dúm vào g tôi c trà g tôi n đó cho ông th tôi y, r tôi i v tôi i chào mà đi. M tôi t đ tôi i, có ng tôi i b tôi đ tôi i đ tôi p xe cùng chi tôi u đi ngang h tôi i: “C tôi gánh n tôi ng không, có mu tôi n tôi đèo hai cái bao đ tôi n tr tôi i h tôi không?” Bà g tôi i ng tôi i b tôi đ tôi i “đèo” giùm hai tay n tôi i, còn mình xách đòn gánh đi theo. Đ tôi n c tôi ng tr tôi i th tôi y anh này đã tháo hai gói đ tôi xu tôi ng đ tôi đó. Hôm tôi y là sáng Ch tôi Nh tôi t, tù nhân “c tôi i t tôi o” đ tôi c ng tôi lao đ tôi ng. Bà là ng tôi i duy nh tôi t đ tôi n thăm nuôi hôm nay.

Vào tr i, bà “báo cáo” cho lính gác tên ng i thăm nuôi, các món th c ph m mang đ n và nghe n i qui tr i. Xong bà ra b su i g n đó, r a m t. N c su i trong mát nh ch a bao gi có đ c. Bà k p th y m t mình loang loáng trong n c. Khuôn m t ng i ph n 33 tu i lam lũ v n còn v ng nh ng nét xuân s c ngày nào. H i nh ch a k p nh r m t m ru t, bà đã b g i làm con nuôi cho m t gia đình danh giá g c Hu . Bà l n lên Phan Thi t, h c h t tú tài đôi thì bà c ng quy t đi tâm lý chi n làm th , làm văn c đ ng các anh lính chi n ti n ph ng. Đ n v bà đóng Pleiku lúc ông cũng đang đóng quân t i đây. Lúc g p bà, ông là thi u úy phi công cao ráo, đ p trai và c i nhi u h n nói. Chuy n tình c a h có hàng ph ng đ ph núi cao ch ng ki n. Hai ng i làm l c i ki u nhà binh ngay t i đ n v , r c đầu b ng xe Jeep, khách m i m c đ bay và áo dài tr ng đi đ . Cha m và gia đình đôi bên không đ n d đ c đám c i lính trên ph núi này. Khi có con thì bà đ i v nhà ch ng khu Th Nghè. Ông chu n b thng c p Tá Không Quân thì m t n c. Cu c đ i riêng ch a đ n m t lúc hài lòng thì b c vào n i trun chuyen chung c a dân t c.

Bà m n n i niêu c a tr i ra làm th t con gà đem trong Nam ra. Làm xong món bún măng gà thì ông ra. Bà gi t mình ng ngàng nh không tin n i m t mình. B n năm tr i xa cách, ông t m t chàng đ i úy Không Quân mã th ng đ p trai, cao l n ngày nào bi n thành m t cây s y cao đ n m c không th cao h n. Ng i ông g y, da b ng, liêu xiêu theo gió. Hai ng i ng i đ i di n nhau qua chi c bàn g , g n đó có ng i lính b đ i gác. Bà bày đ ăn ra bàn cho ông, h i thăm m t câu ph i h i nh ng không ý nghĩa: “Ông kh e không?” Ông khóc, bà khóc. Ba m i phút thăm nuôi ch đ b t đ u nh ng hàng su i n c m t. R i ông vào tr i l i, bà ng n ng . Bi t bao gi ông m i v . T i đó bà ng l i tr i, nh ng ng i đ n thăm nuôi hôm nay m i b t đ u vào. H bi t nên r nhau đ i thành đoàn cho đ c c c. Mai th hai, n u có thăm nuôi thì tù đ c ngh lao đ ng. Bà ti c quá, v y là mai ông v n ph i đi lao đ ng vác đá trong r ng.

Sáng hôm sau, bà đ y s m k p nhìn theo đoàn tù nhân n i nhau vào ch n r ng thiêng n c đ c Vĩnh Phú. Bóng ng i nh đ n r i khu t sau s n núi. Bà khóc m t mình trong n i đau qu n qu i “Không bi t bao gi ông v , ông i!” Tác gi Chinh Ph Ngâm x a nhìn đoàn quân chinh ph t khu t xa mà hát thay cho lòng ng i chinh ph :

Cùng ngo nh l i mà cùng ch ng th y,

Th y xanh xanh nh ng m y ngàn dâu.

Ngàn dâu xanh ng t m t màu,

Lòng chàng ý thiệp ai sầu h n ai.

Nay mùa chinh chiến đã qua, s u i i ng t ngàn h n trong đon thù đ c ác. Cu c đ i c a h n trăm ngàn lính VNCH b d n vào ch n đ a ng c, kéo theo m i ng i là m t gia đình tan nát, và nhi u khi là c nh v góa con côi. Tàn chiến cu c nh ng quê h ng này m i b t đ u m t cu c tang th ng.

M t năm sau thì ông đ c th v . M t năm sau n a thì bà b b t vào tù vì “t i” bán xăng l ngoài đ ng. Su t m t năm bà trong tù, ông m n xích lô đ p nuôi con. B n đ a con vô tình n m đ mùi “tù mà không t i” c a cha m , quên m t tu i h n nhiên. Bà ra tù, ông v n đ p xích lô, con v n kh nh ng có l bà g ng mình thêm n a l y tình th ng bù đ p thi u th n v t ch t. B nh lao c a bà phát tác, hàng ngày bà đ n tr m ch ng lao ch u m t mũi “strepto” đau xo n mông xong m i ra đi làm ki m c m ti p. Xong đ t đi u tr thì bà b đ i c tai vĩnh vi n vì thu c, r i m t đ t viêm gan hành h . Lúc này bà t ng không còn Tr i nào đái đ n cu c đ i và gia đình này n a. Còn ông, sau h n năm năm “c i t o thành công,” cái gì ông cũng s . Nói đ n công an là ông s ch t đ i ng. Bà l i kiêm luôn vai trò ng i đàn ông trong gia đình. Nghĩ cũng t i.

H t kh này đ n kh kia. R i m t l n n a, khi thuy n kh s p chìm thì xu t hi n m t cái phao. Gia đình đ c đi M di n H.O. Truân chuyên l m r i cũng đ n ngày gia đình đ t chân đ n Oakland, California ngày 22 tháng 2 năm 1995. Sau đó nghe theo l i ng i bà con xa, gia đình đ n qua mi n quê Blytheville, Arkansas nghe ti ng nh ng kêu chi u, ki m job t p đ ch cho qua ngày. Trong th i gian này, ông xin r a t i theo đ o Công Giáo chung v i gia đình, quây qu n bên Chúa m i ngày Chúa Nh t. R i l i đ n ti p qua Dallas, Texas s ng cho đ n nay. Ông gi là m t trong nh ng con chiên ngoan đ o nh t. Cu c s ng c a ông bà v n thu c lo i lam l i đ t M . Gia đình thêm dâu, r , r i cháu n i, cháu ngo i đ y đàn v i b t cho ông bà m t ph n tình th n. Chúa s đái th ng đ n nh ng ng i hi n l ng và đ n s trong tâm h n. M t ngày t i sáng h n s p đ n ông bà nhé.